

АЛАН МАРШАЛ МАКЛАУД ГРАФА

Превод от английски: Христо Кънев, 1984

chitanka.info

Понякога, когато отивахме до бакалницата да си купим захарни пръчки, виждахме на витрината ивица чер плат, окачена от единия край до другия. По това разбихме, че някой е умрял.

Закусвахме на същото място и след малко погребението се задаваше. Погребенията бяха винаги интересни. Точеше се дълга редица каручки и кабриолети и конете пристъпваха бавно-бавно. Отдалече шествието приличаше на дълга черна змия, която послушно следваше извивките на пътя. Начело на тази дълга редица коне и возила беше катафалката. Хората, седнали на капрата ѝ, бяха облечени в черни дрехи и носеха черни ръкавици.

Аз и Джо винаги сваляхме шапки, когато минаваше погребение, и правехме това не от уважение към човека на капрата, а понеже така е прието. И не си слагахме шапките, докато катафалката не отминеше. След като тя отминеше, можехме да си правим всичко, каквото ни дойдеше на ума.

Катафалката отстрани и отзад имаше стъклени стени, през които се виждаше ковчегът. По края на всяко стъкло имаше изрисувани фльонги, извивки и други такива работи и това правеше катафалката много скъпа — така ми бе казал тате и съм сигурен, че не ме лъжеше.

През тези стъкла се виждаше ковчегът. Ковчезите са винаги жълтеникави на цвят и са дяволски лъскави. Джо казваше, че имат най-малко четири пласта лак. Може и да е бил прав, кой знае?

В ъглите на тази стъклена кутия — тялото на катафалката — имаше метални отливки; всяка от тях придържаше китка черни щраусови пера, които вървяха нагоре, после извиваха и се спускаха надолу като растения, виреещи само на тъжни места.

През дните, когато имаше погребение, всичко изглеждаше някак по-различно. Всичко някак помрачняваше и не ти се искаше да скачаш или да крещиш. Джо имаше навик, когато минаваше погребение, да поглежда към небето, сякаш очакваше да зърне там отлитащия мъртвец.

Ще споделя с вас — всички погребения са лошо нещо; но денят, в който погребяха мистър Едуард Картър, беше с най-лоши последици.

Питър Маклауд имаше син, когото наричаха Графа. Казвах му така, защото обичаше да се представя за такъв, какъвто не е, тоест за много спретнат, добре облечен младеж. Графа вършеше само две неща: или се клатеше по улиците като пиян, или се стягаше да замине за

стригане на овцете. Носеше шапката си кривната на една страна. Беше разпасан младеж, но ние с Джо го харесвахме.

В Турала нямаше погребално бюро, но в Балунга, на шест километра от нашето градче, имаше, и то се казваше „Братя Уинзър“. Братята Уинзър бяха черни като арапи, само ръцете им светлееха. Рег Уинзър, по-големият, имаше едри и редки зъби. Когато се прозинеше, устата му напомняше гробище, пълно с надгробни камъни. Той винаги се кланяше на хората и, изглежда, от тези чести поклони се бе превил в кръста и винаги гледаше в земята. Брат му имаше голям нос, вечно мокър и червен, и той час по час го изтриваше с голяма бяла кърпа. Никога не се издухваше в носната си кърпа. Само я свиваше на топка и бързо я прекарваше под носа си, като силно го притискаше ту на едната, ту на другата страна.

Джо знаеше, че ако вземеш парче тел и го прегънеш няколко пъти на едно и също място, то ще се пречупи, затова беше сигурен, че и Фил Уинзър непременно има нещо счупено в носа си от постоянното триене. Двамата братя имаха много пари, но както всички паралии в нашия край, ужасно ги стискаха. Баща ми рече веднъж, че ако изпадне дотам, че да няма какво да яде, ще почука на вратата на сиромашки дом да поиска къшей хляб. „Безполезно е да ходиш при богат човек — казваше той. — Богатият може да ти даде цял самун, но после ще си го иска обратно, а ще вземе отгоре и парче кейк веднага щом се хванеш на работа.“

Докато Графа чакаше да дойде времето за стригане на овцете, насече каруца сухо сиво евкалиптово дърво и го продаде евтино на братята Уинзър.

— Те са двама студени типове — обясни ми той, — но им го дадох евтино, защото не знаеш кога могат да ти потрябват. Мама не е добре.

Човекът, който караше катафалката на „Братя Уинзър“, един ден умря и го видяхме да се вози за последен път на нея — този път вътре. Той беше от тези, които те шляпват с камшика, ако те видят, че пипаш катафалката, затова никой не съжали за смъртта му освен Рег Уинзър, който го мислеше за добър кочияш.

Той предложи на Графа да стане кочияш на катафалката — нали Графа му бе продал евтино дървения материал.

— Трябва винаги да си готов, когато те извикаме да дойдеш — казал той на Графа.

Графа отговорил, че могат да разчитат на него по всяко време, и приел тази работа. Плащали му по тридесет шилинга седмично и му пращали чаша чай в яхъра всеки ден в десет и половина.

Освен да кара катафалката, когато се наложи, той трябваше да поддържа катафалката и черната карета чисти. Трябваше амуницията да бъде в ред. Той трябваше да я търка с костено масло, за да бъде гъвкава, и да я кърпи, ако някъде се разшият конците.

Графа го биваше за тази работа. Той мажеше с восък дълги конци и ги държеше в тенекиена кутия, за да ги използва, когато потрѣбват за кърпене на амуницията. Можеше да поправя конска сбруя като истински сарач.

Вършеше той тези дейности и чакаше някой да умре. Смазваше и катафалката — повдигаше колелото на крик, отвинтваше гайката на главината, после измъкваше колелото и плесваше върху оста грес, за да я смаже. Хората не обичат осите на катафалката да им скърцат по време на погребение, затова Графа старателно ги смазваше.

Стъклата изтриваше с гюдерия — отвън и отвътре. Като коленичеше в катафалката, той извикваше към нас:

— Хей, малките, добър ден! Качете се вътре да ви поразходя.

Аз и Джо смятахме това за ужасно смешно и се късахме от смях. Графа умееше да се шегува.

Нетърпелив беше по-скоро да вози някого към гробищата. Щеше да работи с още един човек, който се казваше Форбиз. Този Форбиз отговаряше за приготвянето и полагането на мъртвеца и други такива работи и трябваше да седи на капрата до Графа. Видът му беше такъв, че несъмнено и той скоро щеше да пътува вътре. Форбиз не караше конете, защото се боеше много от тях, и вярваше само във велосипеда като превозно средство. („Какви ли не чешити има по света“ — казваше тате.) Според мен беше много естествено Графа да очаква с нетърпение някой да умре.

— Ако тази седмица няма погребение, аз ще пречукам някого — каза той на мене и Джо.

Попитах Джо:

— Наистина ли ще го направи?

— Тия, дето карат катафалките, са винаги особени — рече Джо. — Такъв, каквото и да направи, няма да ме учуди.

Рег Уинзър предостави за служебно ползуване на Графа чер костюм с две дълги опашки отзад като крила на скакалец. Костюмът беше чер, но с лек зеленикав оттенък. Когато слънцето грееше отстрани, зеленото се виждаше ясно. Графа ни показа един джоб в една от опашките на дрехата. Пъхаш ръка отзад, точна на задника си, после повдигаш опашката нагоре и тогава намираш джоба. В този джоб Графа държеше лулата и тютюна си. Отде да знаеш, обясни ни той, може да ти се припуши, когато най-малко очакваш.

Мистър Едуард Картър умря зад живия плет от див лигустриум, който ограждаше дома му на Гленърмистън роуд.

— Страдаше много от болки в червата — обясни ни Графа, като изтриваше за последен път катафалката отвън, преди, да тръгне за погребението. — Да, той наистина страдаше много от червата си. По тях имало ранички. Казаха ми, че да имаш ранички на такова място, било ужасно. Раната на крака или ръката страшно боли, а какво остава тя да ти е в корема! — И после се поотдръпна назад с гюдерията в ръка, да хвърли последен поглед на катафалката. — Никога не съм я виждал в по-добър вид — рече той. — Днес умрелият ще изглежда както никога преди. Сега ще вляза за минутка да се преоблека. Навъртайте се тук — завърши той.

Графа щеше да облече чифт раирани панталони, дадени му от Рег Уинзър. Трябваше да носи и цилиндър. Това звучи като в приказка. Но е съвсем вярно. Рег Уинзър го предупредил в никакъв случай да не носи цилиндъра накривен над ухото.

Когато Графа излезе от стаичката си, построена до сайванта на катафалката, не можахме да го познаем. Приличаше на момък от снимка в списание „Гърлс оун“. Ще помислиш, че за да го видиш само за миг, трябва да платиш хиляда лири.

Той промени походката си, за да подхожда на облеклото му. Както крачеше, все себе си гледаше, изправил рамене, и бръскаше въображаеми прахолинки от реверите си. Иначе вървеше като безвкусно облечено конте и се клатушкаше по малко. Ставаше за първи кон във всеки впряг. Но чудно как дрехите изведнъж го промениха. С новия костюм той гушеше глава, сякаш бе опънал докрай юздите, и гледаше така важно, че двамата с Джо едва не прихнахме от смях.

Седеше съвсем вдървено на капрата, вперил очи напред, докато изнасяха ковчега.

Избраха шестима да носят покойния Картър — негови приятели. Аз и Джо стояхме до оградата да гледаме. През една пролука в живия плет видяхме как носачите пристъпват по верандата, после как завиват и поемат по трите циментови стъпала, които водят към градинската пътека. Ковчегът лежеше върху рамената на шестимата, всеки от които го беше прихванал с ръка. Те до един бяха плешиви. Бяха привели глави, загледани в краката си, сякаш минаваха през някое торище. Голите им глави лъщяха на слънцето. Когато стигнаха стълбите, те направиха завоя като зле обучен конски впряг. Понечиха да поизправят снага, преди да поемат надолу по стъпалата, но бяха различно високи и ковчегът не лежеше равно. Един от първите двама беше дребничък и възпълен и приличаше на кон, който не умее да задържа каруцата по нанадолнище, а тези зад него не вървяха равномерно и пристъпяха побързо, отколкото бе нужно. Когато слязоха на градинската пътека, Рег Уинзър трябваше да излезе пред тях с камшик и да им поизравни хода, преди да продължат по-нататък. Минаха добре по лъкатушната пътека и вдигаха високо крака като циркови коне, но ковчегът им натежа — разстоянието беше голямо. След пътната врата им остана късата последна отсечка от състезанието до катафалката. Човечето отпред първо достигна финала. То повдигна рамо и така се отърва от товара си, което даде на ковчега необходимия тласък, за да се хлъзне по жлебовете в колата. После шестимата се отдръпнаха встрани. Свършиха си работата. Но всички бяха смазани от умора, когато си проправяха път обратно към своите двуколки.

Форбиз мина отпред с шапка в ръка и даде знак на Графа да излезе на пътя. Графа умело задържаше двата коня до този момент, затова, когато потеглиха, те се поизправиха на задните си крака. Той ги докосна леко с камшика, миг преди да полетят. Това ги пусна правилно в ход и те, когато излязоха на пътя, се озоваха току зад Форбиз. Той отстъпи встрани, после, когато катафалката се изравни с него, подскочи и седна до Графа на капрата, без Графа да спира колата.

— Чудесно кара конете — рекох аз на Джо. — Но ще ти кажа, че някой път, когато е мокро, Форбиз ще се подхлъзне на проклетото стъпало и колелото ще го прегази.

— Знаеш ли — отвърна Джо, — ще бъде удобно това да стане в самото начало. Просто ще го пъхнат и него вътре върху другия мъртвец. Работа за две минути.

Джо реши, че това е дяволски смешно. И не можеше да спре смеха си, макар че много се мъчеше, застанал посред шествието.

Винаги когато се мъчеше да спре смеха си, Джо издуваше бузи и ставаше червен. Здравно стиснал уста, той имаше гузен вид, като че е свършил нещо в гащите. Помагаше само едно — да го пернеш по пиццала с патерица. Пернах го и той спря.

Шествието беше много дълго. Беше се проточило на цели три километра, с Графа най-отпред. Сред конете, които теглят каручките, винаги се случват и някои по-бавни. Пред такава каручка с бавен кон се образува празнина и после човекът, който го кара, трябва да го шляпне, та той да премине в тръс и да настигне предната кола.

Ако зад тебе пък има бърз кон, между тебе и жена ти ще се напъха и една конска глава. Един мой познат наби коня си за тая работа, но много зависи от това кой кара коня, за да си сигурен, че ще се отървеш от такава напаст.

Аз и Джо прекосихме едно пасбище и се озовахме пред кръчмата, а там бяха наизлезли с чаши в ръка доста приятели на Графа, за да видят как той ще мине начело на траурното шествие.

Дългата редица кабриолетчета повтори последния завой след катафалката, после се източи пак в права линия и навлезе в Турала. Всички бяха наизлезли да видят как ще мине процесията. Зад катафалката имаше над сто каручки и кабриолетчета. Не се виждаше крайт им — губеха се чак отвъд Томпсъновия хълм.

Това беше големият ден на Графа. Той шляпна конете с камшика и ги подкара на задни крака пред кръчмата. Неповторим миг. Сдържаше добре и двата коня, и двата в негова власт. Вдигна ръка и я размаха покровителствено към приятелите си.

— Как сте, момчета? — извика той. — Запазете една чаша и за мен, когато се освободя в четири.

Размахването на ръката беше нещо като поздрав.

Такова нещо той в никакъв случай не трябваше да прави. Никой не се провиква на погребение по този начин. Трябва да си прекалено безочлив, за да крещиш в такъв момент на приятелите си. А пък да се

наведеш към тях и да им махаш с ръка — трябва съвсем да си изгубил ума си, за да го направиш.

В групата пред кръчмата бяха Джими Въртю, Питър — бащата на Графа, „Злия“ Бърнз, мистър Гудман, Ист Дрискъл, старият Лъмсдър, Чарли Робинз и още пет-шестима други, повечето пияни. Те вдигнаха чаши и нададоха див рев в отговор на забележителните качества на Графа като кочияш, както и за да изразят своята солидарност с човека там горе на капрата.

Щом чуха този рев, двата коня отскочиха силно назад, сякаш гръмна голямо оръдие. Това сепване на конете отхвърли и Графа, но той бързо опъна разхлабените юзди и задърпа с всички сили. Колата нямаше щит, в който той да опре крака си. Преди да успее да обузда конете, те отнесоха катафалката през тревата и коловозите чак до оградата на пътя. Графа мина на косъм от един телеграфен стълб. Катафалката се люшкаше като кораб в бурно море и покойният Едуард Картър извършваше най-тежкото си пътуване. В процесията се образува чупка. Всяко кабриолетче правеше извивка пред кръчмата на това място, после минаваше през тревата, а след това продължаваше по пътя. Графа, с танцуващите коне пред себе си, скоро оправи гънката на върволицата, като обузда конете и те тръгнаха равно, без да криволят. Шествието пое по твърдия път към гробищата, а четирите китки черни щраусови пера се залюшкаха в катафалката с двата черни коня.

— Оплесках аз тая работа — рече Графа на Форбиз, когато страхът му премина. — Още днес ще ме шитнат от нея.

— И аз така мисля — отвърна Форбиз. — Почти няма съмнение.

— Все пак — каза Графа пред мен и Джо на другия ден — аз избавих мистър Едуард Картър от много неприятна случка. Избягнахме на косъм телеграфния стълб, когато конете отбиха от пътя. Ако юздите не бяха в ръцете на толкова добър кочияш, старият негодник щеше много зле да свърши!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.